

SLOVAKIAN ABSTRACTS SLOWAKISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

JUDITH KÖNEMANN (str. 143)

Výchova k solidarite a ako k nej môže prispieť kresťanské náboženstvo: Pojem „solidarita“ je v dnešnej dobe veľmi populárny; môžeme sa s ním stretnúť takmer v každej oblasti sociálneho spolužitia; väčšinou tak, že sa požaduje viac solidarity, ale vyskytnú sa aj v aktuálnych debatách o súdržnosti moderného spoločenstva. Okrem inflácie významu tohto slova nájdeme v pozadí dve hlavné otázky: 1. Čo sa presne skrýva za pojmom solidarita? 2. Do akej miery sú ľudia schopní byť sami od seba solidárni, a či je možné osvojiť si solidaritu pomocou vzdelávacích a učebných procesov? V našej štúdii sa venujeme obidvom otázkam. Zameriavame sa najmä na vzťahy solidárneho konania, náboženského postoja a viery, poukážeme tiež na to, ako kresťanské náboženstvo prispieva k osvojeniu si solidarity. Hlavnou tézou štúdie je: náboženstvo nie je podmienkou schopnosti byť solidárnym, ale z dôvodu úzkeho vzťahu medzi kresťanskou vierou a solidaritou môže byť dôležité z hľadiska motivácie k solidárnemu správaniu a konaniu. Po obsírnom vysvetlení pojmu sa zameriame na objasnenie špecifickej formy solidarity, tzv. pro-solidaritu, ktorá sa zameriava na záujmy iných. Ďalej sa zameriame na vzťah solidarity a kresťanského náboženstva opierajúc sa o biblické príklady. Solidaritu stotožníme s nábožensko-morálnou povinnosťou opierajúcou sa o princíp milosrdenstva. Po úvode objasníme perspektívy učenia sa solidarite. Odôvodníme, že hoci v kresťanskom náboženstve nie je učenie a precvičovanie solidárneho správania sa podstatné, napriek tomu má veľký, neopakovateľný, seba vlastný potenciál, vďaka ktorému výraznou mierou dokáže prispieť k procesom edukácie i učenia sa solidarite.

Kľúčové pojmy: prosociálne správanie, altruistická motivácia, vzájomnosť, milosrdenosť, vyučovanie a učebné procesy, preberanie uhla pohľadu, formy a zvyky uznania

ANNA MARIA PENKALLA & STEFAN KOHLER (str. 163)

Urbanizácia a duševné zdravie v Európe: Systematický prehľad: Urbanizácia je často popisovaná ako rizikový faktor mentálnych porúch. Výsledky výskumov sa líšia v každej krajine aj podľa psychiatrických dôsledkov. Naším cieľom bolo vytvoriť systematický prehľad kvantitatívnych štúdií vzťahu psychických porúch a európskej urbanizácie. V databázach EBSCOhost a PubMed sme preskúmali epidemiologické prieskumy uskutočnené na európskej populácii, ktoré boli zverejnené v angličtine medzi januárom 2002 a októbrom 2012. Vyhľadávanie bolo prevedené s nasledujúcimi komplexnými kľúčovými slovami: (urban* OR environment*) AND (mental health OR mental disorder OR psych*). Štúdie označovali stupeň urbanizácie rôznymi spôsobmi. Najčastejšie skúmané typy mentálnych porúch, na ktoré sme sa v priebehu výskumu zamerali, sú náladové a úzkostné poruchy, psychózy a závislosti. Urbanizácia ukazuje spojitosti s duševným zdravím. Sedem z deviatich štúdií informuje o zvýšenom počte afektívnych a úzkostných porúch v niektorých urbanizovaných oblastiach v porovnaní s vidieckymi oblasťami. Dve z troch štúdií ukázali vyššiu mieru psychózy v niektorých silnejšie urbanizovaných oblastiach. Štyri zo šiestich štúdií hovoria, že v prípade vyššieho stupňa urbanizácie sa častejšie vyskytuje užívanie drog.

Tieto štúdie neprinášajú vysvetlenia ohľadne vzťahu medzi urbanizáciou a psychickými poruchami. Život v niektorom urbanizovanom prostredí Európy môže teda znamenať rizikový faktor vo výskyte afektívnych a úzkostných porúch, psychotických porúch a užívaní drog. K pochopeniu toho, ktoré vlastnosti mestského prostredia spôsobujú psychické problémy, je však potrebný ďalší výskum.

Kľúčové pojmy: úzkostné poruchy, Európa, mentálna porucha, duševné zdravie, afektívna porucha, psychóza, užívanie návykových látok, systematický prehľad, urbanizácia

JUDIT HERPAINÉ LAKÓ (str. 178)

Otázky vzťahu prarodič-vnúča vo svetle fyzickej aktivity: Štúdia je zameraná na vzťah ochranných faktorov fyzického a duševného zdravia jednotlivca, menovite rodiny – a to starých rodičov – a športu. V súčasnej dobe je pre rodiny veľmi dôležité zapojiť starých rodičov do výchovy vnúchat. Náš výskum ukázal, že dnes, keď sú pracujúci rodičia v zložitej a ťažkej situácii, v živote rodiny zohráva významnú úlohu pomoc starých rodičov. Náš výskum jednoznačne preukázal, že respondenti kladú dôraz na kvalitu spoločne stráveného času starých rodičov a vnúchat, čiže na obsahové a emocionálne hodnoty.

Kľúčové pojmy: rodina, prevencia, telesné a duševné zdravie, odovzdávanie hodnôt, generácie, ochranný faktor

MIKLÓS HELTAI (str. 195)

Vplyv Sándora Karácsonya na pedagogické a všeobecné vedecké myslenie druhej polovice 20. storočia: Sándor Karácsony (1891–1952) je originálnym a vplyvným tvorcom maďarského pedagogického, jazykovedného a filozofického myslenia. Ako pedagóg na strednej a vysokej škole založil novú školu myslenia s doteraz pretrvávajúcim vplyvom. Základným princípom tejto školy je, že vo výchove, vedeckej práci i v každej oblasti života je možné dosiahnuť platné výsledky iba ak vezmeme do úvahy partnera, „druhého človeka“. Jeho niekdajší študenti a kolegovia aplikovaním a rozvinutím jeho myšlienok dosiahli v 70. a 80. rokoch významné výsledky v oblasti matematiky, biológie, jazykovedy, psychológie, etnografie. Viaceri z nich založili vedecké školy, ktoré fungujú i v súčasnosti. Obzvlášť živé sú jeho pedagogické myšlienky. Mnohí predstavitelia už tretej a štvrtej generácie pedagógov sa domnievajú, že výchova ako spoločný produkt snaženia žiaka a učiteľa je úspešná, ak obe strany rešpektujú navzájom svoju autonómiu, a podľa toho pristupujú k ideovým hodnotám reprezentujúcim danú školu. Po roku 1990 jeho bývalí žiaci a spolupracovníci vytvorili viacero spoločenských združení, aby sa jeho dielo znova stalo známym v odbornej verejnosti. Znova vydali jeho 10-zväzkové dielo pojednávajúce o edukačnej vede z pohľadu sociálnej logiky a sociálnej psychológie a okrem toho už 23 rokov organizujú konferencie pre pedagógov, žiakov, rodičov o jeho stále aktuálnom a modernom pedagogickom prístupe.

Kľúčové pojmy: pedagogika, Maďarsko, komunizmus, diktatúra, dejiny, spätný pohľad, pomáhajúce profesie, výchova, autonómia, vplyv

GYÖRGY CSEPELI & RICHÁRD NAGYFI (str. 220)

Facebooková diagnostika: Odhalenie problémov duševného zdravia na základe on-line stôp:

Užívatelia sociálnych médií môžu byť navzájom prepojení 24 hodín denne. Človek svojou prítomnosťou na Facebooku i nevedomky zanecháva stopy. Článok podáva správu o experimente, v ktorom je na základe odchýlok distribučných vzorov týchto stôp možné nahliadnuť do duševného stavu užívateľov Facebooku. Tieto výsledky výskumu umožňujú vyvinutie inovatívnej automatizovanej on-line diagnostiky psychických problémov užívateľov sociálnych sietí.

Kľúčové pojmy: sociálne médiá, Facebook, mocninové rozdelenie, poruchy duševného zdravia, HCSM (healthcare social media), depresia, Big Data